ISSN 2306-4420

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету

Серія: Економічні науки

Заснований у 2000 р.

Випуск 33
Частина II

ЧЕРКАСИ ЧДТУ 2013

УДК 378.001.89:33/477.46(082)
З 41

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Черкаського державного технологічного університету
Серія: Економічні науки

Випуск 33
Частина ІІ
2013

Zbirnyk naukovyh prats (Proceedings of Scientific Works)
Cherkaskogo derzhavnogo technologichnogo universitetu.
Seria: ekonomichni nauky

Issue 33
Part II
2013

Збірник наукових праць затверджений ВАК України як фахове видання з економічних наук (постанова Президії ВАК України від 10.02.2010 р. №1-05/1)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ЧДТУ, протокол № 9 від 15.04.2013 р.

Головний редактор ***Лега Ю. Г.,*** д.т.н., професор

Заступник головного редактора ***Хомяков В. І.,*** д.т.н., професор

Редакційна колегія:

Волощук Г. О., д.е.н., професор, ЧДТУ; *Качала Т. М.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Коломицева О. В.,* д.е.н., доцент, ЧДТУ; *Куценко В. І.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Нусінов В. Я.,* д.е.н., професор, Криворізький технічний університет; *Пасічник Ю. В.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Петкова Л. О.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Харічков С. К.,* д.е.н., професор, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ; *Чернюк Л .Г.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Школа І. М.,* д.е.н., професор, КНТЕУ; *Яценко В. М.,* д.е.н., професор, ЧДТУ; *Ільченко Н. В.,* к.держ.упр., доцент, ЧДТУ; *Кобко В. І.,* к.е.н., доцент, ЧДТУ; *Dr. Anjey Limanski,* професор, Вища школа маркетингового управління та іноземних мов (м. Катовіце, Польща); *Павлов К. В.,* д.е.н., професор, Іжевський інститут управління (Російська Федерація); *Dr. Marguerite Mendell,* Associate Professor and Vice-Principal of the School of Community and Public Affairs, Graduate Program Director (Canada); *Dr. Eric Shragge,* Principal of the School of Community and Public Affairs at Concordia University (Canada); *Prof. Dimitrov I. T.,* Ph.D, Associate Professor, University „Prof. Dr Assen Zlatarov", Burgas (Bulgaria); *Prof. T. Corcheva*, Associate Professor, D.A. Tsenov Academy of Economics – Svishta (Bulgaria).

Рецензент ***В. І. Гринчуцький,*** д.е.н., професор
Тернопільський національний економічний університет
Відповідальний за випуск ***Ю. В. Пасічник,*** д.е.н., професор

З 41 Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Випуск 33 / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2013. – Частина ІІ. – 250 с.

УДК 378.001.89:33/477.46(082)

Усі статті, опубліковані у цьому томі, були отримані редакційною колегією з 01 березня 2013 року по 20 березня 2013 року

Адреса редакції: ЧДТУ, 18006, м. Черкаси, бул. Шевченка, 460,
кафедра економіки та управління, каб. 203-а (ІІ корп.) ***e-mail: econ@pisem.net.***
Контактний телефон у Черкасах (0472) 73-02-14.
Технічний секретар: *Левченко Вікторія Миколаївна*

ISSN 2306-4420

© Колектив авторів, 2013.

Наукове видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ: ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ВИПУСК 33

ЧАСТИНА ІІ

Статті друкуються в авторській редакції.

Коректура: Г. М. Дядюра
Технічний редактор О. М. Сукач

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 6060 від 16.04.2002 р.

Редколегія не завжди поділяє точку зору авторів.

Відповідно до чинного законодавства про авторські права при використанні наукових ідей та матеріалів цього випуску посилання на авторів і видання є обов'язковими

Видавець – Черкаський державний технологічний університет,
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія ДК № 896 від 16.04.2002 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офісн. Друк оперативний. Гарн. Times New Roman.
Умов. друк. арк. 31,5. Тираж 100 прим. Зам. № 336.

ЗМІСТ

Пасічник Ю.В. Менеджмент фінансових ресурсів у системі казначейства України 7
Алексеєнко М.Д. Електронні гроші та розвиток грошових розрахунків 12
Дімітров І.Т. Емпіричні моделі співпраці для оцінки міжорганізаційних взаємин у ланцюгах постачання 18
Швець Н.Р. Шляхи поліпшення фінансового стану проблемних банків в Україні 25
Антонюк В.П. Потенціал трансформації соціально-економічного розвитку України на засадах сталості 31
Блажева В.И. Актуальные проблемы европейской политики в аграрном секторе 36
Зборовська О.М. Управління ризиконасиченістю економічної діяльності підприємств 42
Петрова С.А. Современные концепции управления торговым ассортиментом 47
Михайлов І.В. Центральний банк та інструменти резервування грошей 52
Букало Н.А. Автоматизація обліку в сучасних умовах 56
Гаркушенко О.М. Вдосконалення принципів екологічного оподаткування в Україні 60
Гончаренко И.Г. Реформирование финансовой архитектуры Украины в контексте мировых тенденций 66
Криворак А.Д., Сорока Л.Н. Категория денег в политической экономии 70
Курінний О.В. Послідовність обґрунтування програми внутрішньоорганізаційних соціокультурних змін на підприємстві 75
Лега Н.Ю. Іноземні інвестиції та розвиток економіки України 80
Павлов Ц.Л. Труднощі материнської компанії на болгарській фондовій біржі 85
Прямухіна Н.В. Роль реальної економіки для активізації регіонального фінансового простору 91
Резнікова Н.В., Відякіна М.М. Детермінанти кризових потрясінь: макроекономічні виміри 96
Сорока Л.М., Іваненко М. Методика визначення рівня економічної безпеки підприємства 102
Струк Н.С., Пелех У.В. Теоретичні основи та економічна суть грошового ринку 107
Транев Т.С. Суб'єктивні і об'єктивні моменти в вирішення управління 114
Хандюк І.М. Проблеми інноваційного розвитку економіки України 119
Коновал С.Е. Використання світового досвіду реалізації облікової політики в досягненні цілей монетарного впливу на фінансову систему України 126
Курінна І.Г., Герасименко Ю.С. Обґрунтування заходів з вибору каналів збуту та ціноутворення на підприємстві 131
Рудь О.В. Еволюція поглядів щодо функцій податків 135
Саводерова Р.В. Реалії прогнозування податкових надходжень в Україні (на прикладі Донецької, Дніпропетровської та Луганської областей) 142
Смаковська Ю.М. Підвищення ефективності фінансового забезпечення соціального захисту в Україні 148
Сукач О.М. Методологічні підходи щодо оцінки інтелектуального капіталу підприємства 155
Дудченко Н.В. Роль та місце економічної безпеки банківських установ у системі національної безпеки держави 161
Пожар Є.П. Інформаційне забезпечення соціальних допомог населенню 168
Савченко А.В. Теоретичні аспекти здійснення грошово-кредитної політики в умовах виходу з фінансово-економічної кризи 172
Шевченко А.М. Нормативне забезпечення ефективного регулювання ринку довірчих послуг в Україні 177
Волощук Т.Г. Оцінка методичного забезпечення впровадження інновацій з врахуванням кон'юнктури ринку олійно-жирової продукції 184
Видіборець А.П. Принципи регіональної бюджетної політики 188
Задворних С.С. Економічна кіберзлочинність – глобальна загроза для економічної системи України 192

Ліснічук О.А. Санаційний потенціал машинобудівних підприємств, що перебувають в умовах кризи: методологія і практика оцінки 198
Кузнецова Д.В. Диференціація споживання населення України в залежності від доходів домогосподарств 207
Мартишко Н.Я. Полісистемність фінансового ринку, місце та роль страхового ринку в ньому 212
Руденко О.А. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності в Україні 218
Руженська Т.М. Особливості та фактори модернізаційних процесів в економіці України 223
Унинець О.М. Сегментування суб'єктів підприємницької діяльності як основа оцінки їх кредитоспроможності 230
Янгезов П., Дімітров І. Концепція застосування динамічної моделі поліпшення бізнес-процесів 235
Ангелів І. Прямі іноземні інвестиції − ступінь прихильності та значущості для болгарської економіки 242
Чередниченко М.А. Стратегия и тактика управления портфелем ценных бумаг 247

CONTENTS

Pasichnyk Y.V. Management of financial resources in the treasury system of Ukraine 7
Antoniuk V.P. Electronic money and cash settlement development 12
Dimitrov I.T. Empirical models of partnership for assessing of inter-organizational relationships in supply chains 18
Shvez' N.R. Improvement of ways of the problem of the financial state of banks in Ukraine 25
Antoniuk V.P. The potential of transformation of social and economic development of Ukraine on the stability principles 21
Blazheva V.I. Actual problems of European policy in agricultural sector 36
Zborovska O.M. Management of risk saturation of economic activity of enterprises 42
Petrova S.A. Contemporary management of the retail management concepts 47
Mihaylov Iv.M. Central bank and money stock sterilization tools 52
Bukalo N.A. Accounts automation under modern conditions 56
Garkushenko O.M. Improvement of principles of ecological taxation in Ukraine 60
Goncharenko I.G. Reformation of financial architecture of Ukraine within the framework of world tendencies 66
Krivorak A.D., Soroka L.N. Category of money in political economy 70
Kurinny O.V. Consistency of argumentation of the programme of the inner organizational sociocultural changes on the enterprise 75
Leha N.Y. Foreign investments and development of the economy of Ukraine 80
Pavlov Ts.L. The parent company puzzle on Bulgarian stock exchange 85
Priamukhina N.V. The role of the real economy in the activation of the regional financial space 91
Vidiakina M.M., Rieznikova N.V. Determinants of crisis commotions: macroeconomic dimension 96
Soroka L.M., Ivanenko M. Methodology of determining of the level of economic safety business 102
Struk N.S., Pelekh U.V. Theoretical basis and economic matter of the monetary market 107
Tranev T.S. Subjective and objective moments in management decision 114
Khandiuk I.M. Problems of innovative development of the economy of Ukraine 119
Konoval S.E. The world experience of implementation of accounting is used for achieving of the goals of monetary impact on the financial system of Ukraine 126
Kurinna I.G., Gerasymenko Y.S. Argumentation of measures in choice of the sales channels and pricing on the enterprise 131
Rud' O.V. The evolution of approaches as for the tax functions 135
Savoderova R.V. Realities of prognostication of tax incomes in Ukraine (on the basis of Donetsk, Dnepropetrovsk and lagans regions) 142
Smakovska Yu.M. Improvement of the financial support effectiveness of social protection in Ukraine 148
Sukach O.M. Methodological approaches of estimation of intellectual capital of enterprise 155
Dudchenko N.V. A role and place of economic security of bank institutions in the system of national safety of the state 161
Pozhar Ye.P. Information support of country social care 168
Savchenko A.V. Theoretical aspects of the implementation of monetary policy under the conditions of economic recovery 172
Shevchenko A.M. Normative provision of effective management of the trust service market in Ukraine 177
Voloshchuk T.G. Estimation of methodological support of implementation of innovations taking into account the conjuncture of the oil and fat goods market 184
Vydiborets A.P. Principles of regional budgetary policy 188
Zadvornykh S.S. Economic cybercrime is a global threat for the economic system of Ukraine 192
Lisnichuk O.A. Potential remedial of engineering company in crisis: methodology and practice of assessment 198

Kuznietsova D.V. The differentiation of consumption of Ukrainian population which depends on the incomes of households 207
Martyshko N.Ia. Polysystemacity of the financial market, the place and role of the insurance market in it 212
Rudenko O.A. Problems and prospects for investment in Ukraine 218
Ruzhenska T.M. Specific features and factors of modernization processes in the economy of Ukraine 223
Unynets O.M. Segmentation of the business entities as a basis for assessment of their creditworthiness 230
Yangyozov P., Dimitrov Iv. Concept of the application of a dynamic model for business processes improvement 235
Angelov I. Foreign direct investments – degree of commitment and importance for Bulgaria's economy 242
Cherednichenko M.A. Strategy and tactics of management of the potfolio of securities 247

УДК 332.1 (477)

Т.М. Руженська, *здобувач*
Національний університет ДПС України

ОСОБЛИВОСТІ ТА ФАКТОРИ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

T.M. Ruzhenska
National university of State tax service of Ukraine

SPECIFIC FEATURES AND FACTORS OF MODERNIZATION PROCESSES IN THE ECONOMY OF UKRAINE

У роботі визначено сутність процесу модернізації та особливості її реалізації. Розглянуто складові модернізації економіки. Проведено аналіз рівня залучення іноземних інвестицій у процес модернізації економіки України та виявлено фактори, що впливають на приплив іноземного капіталу в економіку держави

Ключові слова: *модернізація, процес модернізації, економіка, інвестиції, промисловість, держава.*

In this paper the essence of modernization process and especially its implementation is defined. The components of the economy modernization are examined. The analysis of the foreign investment level in the modernization of the economy of Ukraine is carried out and factors that influence the inflow of foreign capital into the economy of the state are revealed.

Key words: *modernization, process of modernization, economy, investments, industry, government.*

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Протягом останніх століть модернізація економіки України здійснювалася переважно під впливом запозичення чужих технологій і форм організації виробництва, запрошення фахівців та навчання кадрів за кордоном. Все це призвело до того, що сучасні організації та інститути намагаються поєднати колишні цінності, концепції та методи управління з новітніми технологіями виробництва [1].

Для побудови конкурентоспроможної економіки і поліпшення стану соціально −економічної системи на будь-якому рівні потрібна реалізація сформованих передумов, значні інвестиційні ресурси, компетенції та час. У цьому контексті важлива роль відводиться проведенню глибокої модернізації економіки в цілому та вітчизняного виробництва, зокрема, яке буде спрямоване на імпортозаміщення продукції підприємств. Модернізація виступатиме закономірністю трансформаційного процесу, відображаючи необхідні стійкі зв'язки й залежності (притаманні економіці та її відтворювальному процесу), які об'єктивно проявляються в тенденції реформування та функціонування нового типу економічної системи [2, с. 23].

Академік−секретар Відділення економіки НАН України Е.М. Лібанова наголошує, що «модернізація української економіки – не мета, а єдино можливий шлях досягнення високих стандартів життя»[3, с. 12]. Тому питання здійснення модернізації економіки потрібно розглядати як один із найважливіших напрямів переходу на інноваційний шлях розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми модернізації держави, національної економіки, її основних напрямів та конкретних форм реалізації актуалізовано науковими працями таких українських учених як В. Геєць, І. Гнибіденко, А. Гриценко, О. Грішнова, В. Данюк, А. Колот, Е. Лібанова, О. Макарова, В. Куценко, Л. Лісогор, В. Лич, О. Новікова, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Петюх, Л. Черенько, Л. Шаульська, Н. Ушенко та ін. Нині вони перебувають у центрі уваги керівництва української держави, науковців та керівників підприємств і організацій. Так, з'явились відповідні державні нормативні акти, в яких сформульовано цілі й завдання модернізації економіки України. В низці наукових робіт відображено проблемні питання, які стосуються впливу глобальних чинників на проведення

структурної модернізації економіки України [4], принципи державної політики у сфері модернізації економіки країни [5], вплив процесів модернізації на структуру зайнятості населення [6], напрями структурної модернізації промисловості [7]; важливість модернізації як необхідної передумови економічної відбудови національної соціально-економічної системи [8]; зростання конкурентоспроможності підприємства як складової модернізації економічного розвитку [9]; актуальність економічної модернізації на підприємствах як передумови їх ефективного розвитку [10], дослідження складових теоретико−методологічної бази інноваційно-технологічної модернізації [11] тощо.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування особливостей та визначення факторів впливу на процеси модернізації в українській економіці, яка є головною умовою відбудови соціально-економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічному розвитку нашої держави спостерігається невпинне зростання частки суспільних благ, виробництво, розподіл і споживання яких не регулюється (і теоретично не може регулюватися) суто ринковими механізмами. Посилюється – особливо стрімко в останні роки в рамках стратегій подолання кризи – вплив держави: часи ринкового фундаменталізму завершилися, і суспільство, органи державної влади доволі жорстко регулюють правила економічних відносин. Вже формуються і поступово впроваджуються в практику важелі іншого, неринкового характеру, які забезпечать розбудову нової, більш ефективної (не тільки з позицій прибутковості) економіки через її модернізацію. Необхідний для цього гуманітарний потенціал формують сучасні високі технології, а вирішальне значення для його реалізації належить політиці щодо прискореного формування бізнесу з успішним високотехнологічним виробництвом, здатним конкурувати як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [12].

На думку російського професора В.Б. Сироткіна, аналіз модернізації передбачає традиції, зіставлення минулого та очікуваного майбутнього. Учений зазначає, що сучасна модернізація відтворює окремі традиційні та архаїчні елементи політичного та економічного порядку, які, на жаль, збільшують уразливість до проявів ризиків і знижують адаптивні можливості країни при її інтеграції у світову економіку [13, 5, 51].

Тому для з'ясування сутності модернізаційних процесів та особливостей реалізації варто їх розглядати у двох взаємозалежних аспектах – змістово і процесуально. Змістово модернізацію економіки можна подати як прагнення наблизити її стан до певного ідеалу, впроваджуючи удосконалення, які відповідають сучасним світовим вимогам і нормам. У наш час під процесом модернізації можна розглядати дослідження проблем і закономірностей розвитку та використання можливостей у напрямі формування конкурентоздатнішого й ефективнішого режиму функціонування соціально-економічних систем, шляхом зміни основних інститутів та рівня технологій. Поширення інноваційних практик та реструктуризація інституціональної підсистеми забезпечить перехід суспільного розвитку на новий, вищий рівень функціонування. Звідси процесуально модернізацію економіки можна зобразити у вигляді сукупності взаємопов'язаних інвестиційних проектів у різних галузях та секторах економічної діяльності, що наближають національну економіку до бажаного ідеалу.

Структуруючи модернізацію, важливо визначитись із такими параметрами: встановити мету і головні завдання процесу, механізми, які забезпечуватимуть формування, реалізацію та регулювання модернізаційного процесу, методичні підходи до оцінки (виміру) передумов реалізації та ступеня досягнення мети модернізації (рис. 1).

Оскільки передумови модернізаційних процесів проявляються на основі реалізації моделі наздоганяння, то особливої уваги потребує вивчення ендогенних факторів, до яких належать:

- стан трудових ресурсів як джерело інтелектуального ресурсу;
- наявність природних ресурсів та ефективність їх використання;
- стан і динаміка матеріально−технічних ресурсів;
- рівень економічного потенціалу і структура економіки;
- інституціональне середовище.

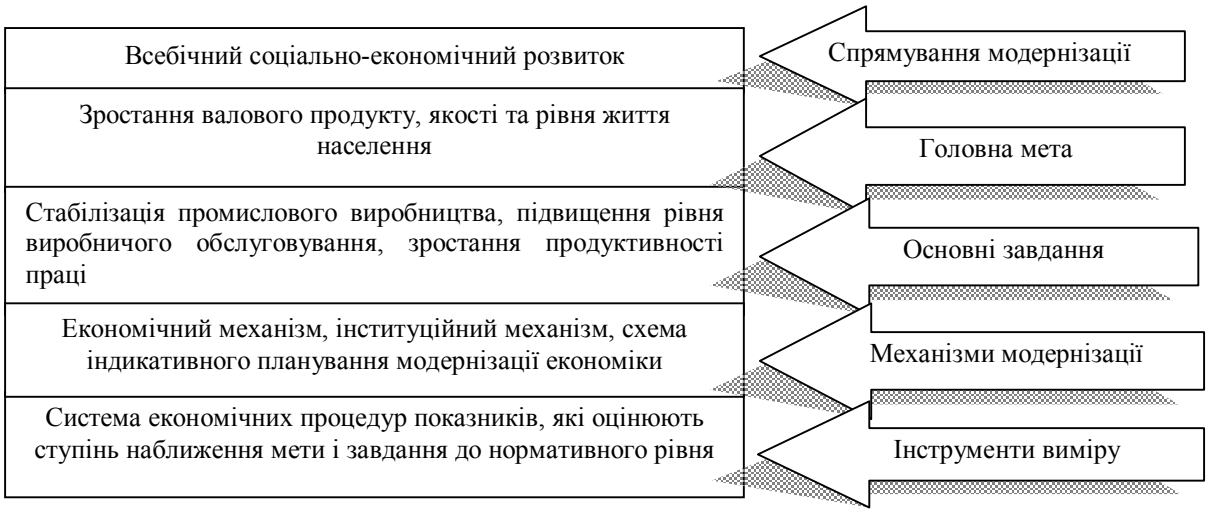

Рис. 1. Процесний аспект модернізації економіки [14]

Перші чотири групи факторів є базовими, оскільки саме вони визначають можливості економічного росту в країні. Ще одним важливим фактором, що зумовлює можливості модернізації, є стан, використання та структура економічного потенціалу, проаналізувати які можливо за допомогою таких індикаторів, як динаміка національного ВВП і його частка у світовому ВВП, відтворювальна і галузева структура національної економіки.

Необхідний для модернізації потенціал формують сучасні високі технології, а вирішальне значення для його реалізації належить політиці щодо прискореного формування бізнесу з успішним високотехнологічним виробництвом, здатним конкурувати як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Однак розвиток конкуренції не означає послаблення державних важелів регулювання економіки – навпаки, єдине, що об'єднує більшість стратегій подолання кризи, це посилення ролі держави [12].

Складовими модернізації економіки є обґрунтована макроекономічна політика, макроекономічна стабільність і економічне зростання. Але їх у жодному випадку не можна трактувати як завдання модернізації – кінцевою метою є забезпечення економічних можливостей розвитку.

Обґрунтована макроекономічна політика має забезпечити макроекономічну стабільність і сприяти економічному зростанню. Безперечно, ключова роль, особливо в Україні, економіка якої великою мірою залежить від світової кон'юнктури, належить монетарній політиці, в тому числі курсовій. Проте не можна недооцінювати небезпеку прагнення макроекономічної стабільності лише (або навіть переважно) монетарними засобами. Незбалансованість інтересів експортерів українських товарів і споживачів нафти та газу в поєднанні зі стагнацією легальних обсягів виробництва неминуче унеможливить і макроекономічну стабільність, і економічне зростання.

Однак не менше значення мають бюджетна і податкова політики. Бюджет – це потужне джерело забезпечення справедливості та подолання бідності не тільки через різноманітні форми соціальної підтримки бідних, а й через забезпечення доступності освітніх та медичних послуг, засобів комунікації, кредитів тощо. Наповнюється бюджет через податкову систему. І в цьому контексті варто зауважити, що проста й зрозуміла система оподаткування з конкурентними ставками, за результатами досліджень фахівців МВФ, Світового банку, низки провідних західних університетів, для довготривалого інвестора виявляється привабливішою за дискретні пільги та преференції. Останні мають пріоритетне значення для тих інвесторів, які орієнтовані на швидке отримання прибутку. Система з конкурентними ставками передбачає відносно невелику кількість податків з невисокими ставками оподаткування всіх без винятку доходів (якщо йдеться про населення, то зіставно мають оподатковуватися не лише заробітна плата, а й дивіденди, нерухомість, спадщина тощо), прогресивну шкалу оподаткування з вельми помірним зростанням ставок. Тому з 2008 р. до 2010 р. спостерігається помітне зменшення інвестицій в економіку України (рис. 2), у 2011 році спостерігається зростання

інвестицій на 58463 млн. грн., в їх структурі у розрізі економічної діяльності відбулися інтенсивні зміни на користь сфери транспорту і зв'язку, будівництва, сільського господарства, торгівлі на тлі істотного зниження частки промисловості.

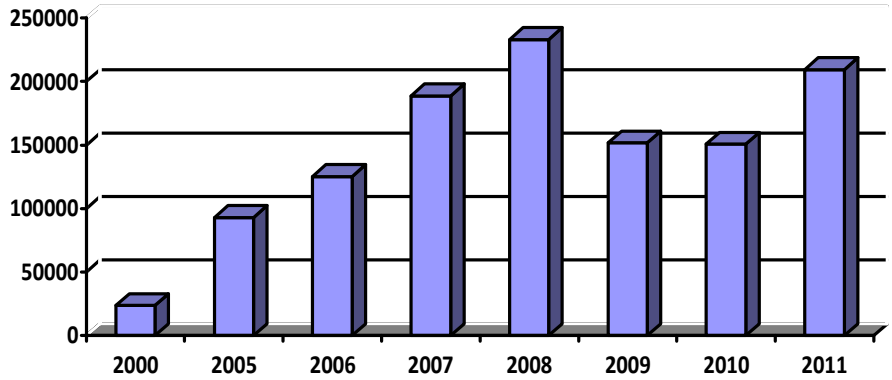

Рис. 2. Динаміка обсягу інвестицій в економіку України 2000−2011рр. [15]

Говорячи про сенс і значення економічного зростання, слід зазначити його безпосередній зв'язок із підвищенням якості життя, зокрема і зниженням бідності. Хоча саме покращення економічної ситуації є ключовою детермінантою, проте функціонального зв'язку між цими процесами немає. Нерівномірне економічне зростання – радше нерівний розподіл його результатів між окремими верствами населення – може мати дестабілізуючий ефект і, в кінцевому підсумку, спричинити катастрофу.

Сьогодні процес модернізації − це комплексний системний процес перетворення як економічної, організаційної, так і виробничої системи. За цих умов забезпеченням для впровадження організаційної модернізації будуть час, фінансові ресурси, технології, люди, знання та досвід; тоді як обмеженнями – якість, зовнішнє середовище, етичні та нормативно−правові норми, фінансові ресурси. Таке трактування та групування форм ресурсного забезпечення обумовлене єдністю взаємодії фінансових і нефінансових ресурсів. У свою чергу, система ресурсного забезпечення модернізації включає групування форм ресурсного забезпечення, яке відтворює взаємодію видів фінансових та нефінансових ресурсів, їх мобілізацію; відновлення матеріально-речових ресурсів, які, у свою чергу, формують ресурсний потенціал модернізації; збалансування пропорцій реального обороту капіталу підприємств; регулювання балансу портфельних та реальних інвестицій та, звісно, законодавчу підтримку емісії цінних паперів підприємства, режиму інвестиційного використання ресурсів амортизаційних відрахувань і фонду накопичення.

До економічної модернізації слід віднести планування, фінансово-кредитний механізм, систему страхування, механізми економічних відносин і матеріального стимулювання. Перш за все це стосується структурних елементів і аспектів модернізації в посткризовій економіці: виокремлюється поява нових технологій, створюється індивідуалізація факторів продуктів виробництва, відбувається диференціація окремих відтворювальних функцій та пізнання закономірностей реальних процесів їх функціонування. Цей вид модернізації впливає як на виробничі, так і на трудові ресурси, а також інтеграцію з метою інтенсифікації та вирішення питань щодо вдосконалення технології виробництва, розвитку інноваційних процесів [16].

В Україні тривалий час зберігається застаріла техніко−технологічна виробнича база, частка промислових підприємств, що впроваджують інновації і таким чином модернізують виробництво, останні роки балансує в межах 8 − 15 % (з них у 2011році впроваджують нові технологічні процеси – 6,02 %, реалізують інноваційну продукцію – 3,8 %) (рис. 3).

Тим самим механізм підтримки модернізації промисловості повинен ґрунтуватися на взаємодії суб'єктів ринку, державних і регіональних органів влади і управління, у віданні яких перебувають законодавчі, податкові й кредитні регулятори та інноваційно−насичені інвестиції.

Для формування системи заходів підтримки модернізації необхідно провести розділення цілей, пріоритетів важелів впливу і відповідальності за рівнями управління і типами можливих стратегій модернізації.

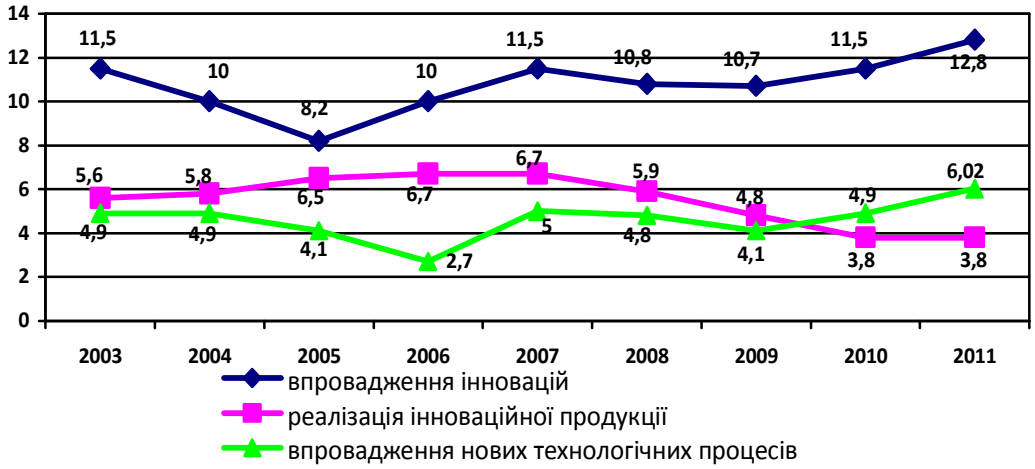

Рис. 3. Питома вага промислових підприємств України, які впроваджують інновації [15]

Модернізація зверху припускає ініціативу державних, регіональних органів державної влади, органів місцевого самоврядування у сфері реалізації промислової, інноваційної, науково-технічної політики і політики модернізації у всіх підприємствах.

На державному рівні необхідно визначити заходи законодавчого забезпечення і бюджетно−податкового характеру, сприяти формуванню структурно збалансованої соціальноорієнтованої і конкурентоспроможної промисловості, що ґрунтується на передових технологічних укладах; визначити пріоритети структурного розвитку промисловості в цілому, форми і механізми державного партнерства та інші інструменти ефективного промислового розвитку; визначити місце і напрям розвитку промисловості в процесі комплексної реструктуризації економіки країни.

Модернізація знизу припускає адресну фінансово−кредитну, організаційну та інші види підтримки підприємств і окремих галузей, що володіють потенційною «конкурентоспроможністю». Це дає можливість накопичити, а надалі перерозподілити доходи, отримані підприємствами-технологічними лідерами, на користь інших суб'єктів певної галузі з метою забезпечення їх технологічної модернізації.

Підтримка пріоритетних галузей може бути реалізована через багатоканальну систему інвестування: кошти державного і регіонального бюджету і позабюджетних фондів, державних і регіональних цільових програм, програм розвитку, проектів.

Основними механізмами державної підтримки реалізації стратегії «модернізації знизу» є державно-приватне партнерство і проектний підхід, державні й регіональні інститути розвитку. Державно-приватне партнерство дає можливість розділити ризики й ресурси держави і бізнесу щодо розвитку модернізації в промисловості; проектний підхід – консолідувати зусилля й інтереси бізнесу на комплексному вирішенні поставлених завдань, державні й регіональні інститути розвитку – перерозподілити ресурси на користь окремих підприємств-лідерів. Тим самим сучасний варіант модернізації знизу передбачає розробку довгострокових пріоритетів розвитку [16].

Важливим джерелом прискорення модернізації промисловості є прямі іноземні інвестиції, обсяги яких в Україні у січні-вересні 2012 року склали 4,319 млрд дол. США, що на 8,9 % менше показника за аналогічний період 2011 року (4,742 млрд дол.) [15].

Загальний обсяг внесених з моменту інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 жовтня 2012 року становив 52,674 млрд. дол., що на 5,2 % більше порівняно з обсягами інвестицій на початок 2012 року, і з розрахунку на одного українця становить 1 тис. 157 дол. Проте, незважаючи на зростання їх обсягу, пряма віддача інвестицій в аспекті стимулювання економічного розвитку, зростання місткості ринку праці та підвищення життєвого рівня населення залишаються низькими. Більш впливовими на процеси модернізації економіки залишаються внутрішні інвестиційні потоки та чинники. Саме тому

вагомий вплив на процес інвестування в Україні має державна інвестиційна політика, яка має передбачати:

- посилення державного регулювання впливу на напрями, форми й джерела залучення як зовнішніх, так і внутрішніх інвестицій з метою їх ефективного використання для покращення конкурентоспроможності економіки;
- інтеграцію зусиль і ресурсів держави, бізнесу, територіальних громад та посилення їх відповідальності за реалізацію інвестиційних проектів у нашій економіці в цілому та промисловості зокрема;
- створення дієвого державного механізму стимулювання господарської діяльності в проблемних регіонах;
- фінансово−кредитне вирівнювання надмірних регіональних відмінностей в обсягах, структурі, напрямах і формах іноземного інвестування;
- нарощування цільового фінансування в НДДКР, пов'язаних з розробкою і виробництвом новітньої техніки і товарів інноваційного призначення;
- забезпечення стабільних джерел надходження довгострокових інвестицій в українську економіку на основі розвитку різноманітних форм страхування;
- вдосконалення бюджетного процесу, комплексне оцінювання економічної та соціальної ефективності бюджетних видатків, цільових інвестицій;
- впровадження міжнародної практики посилення контролюючих механізмів за цільовим використанням інвестиційних ресурсів і відповідних санкцій за порушення встановлених норм і нормативів у цій сфері.

Першочерговою вимогою часу щодо забезпечення процесів модернізації економіки є створення своєрідних консорціумів з університетів, науково-дослідних установ і бізнесу, що стане необхідною передумовою творчої діяльності всіх учасників виробничого процесу. Держава має запровадити механізми стимулювання та фінансової підтримки їхнього розвитку, а корпорації – забезпечити реалізацію напрацювань. Безпосередня участь держави потрібна там, де є можливість знаходження нових технологічних рішень, реалізація яких не дає гарантій бізнесу швидко отримати дивіденди, тобто державні ресурси спрямовуються або на ризиковані дослідження, або на віддалену перспективу [12, 28].

Висновки. У наш час для економіки України впровадження модернізації є одним із ефективних засобів підвищення економічної незалежності держави та покращення її конкурентоздатності на зовнішньому ринку, особливо завдяки акумулюванню внутрішнього потенціалу підприємств та здійсненню ефективної державної політики у сфері модернізації, яка залежить від вирішення проблем відтворення капіталу на основі ефективної взаємодії підприємств, держави та бізнесу, висуваючи її в пріоритетні завдання політики уряду.

Для досягнення позитивних зрушень у напрямі модернізації потрібно створити сприятливі умови для іноземних інвесторів, які запустили б передові технології виробництва у вітчизняну промисловість.

Список літератури

1. Валінкевич Н.В. Проектування пріоритетів модернізації підприємств: теоретичний та практичний аспекти / Н.В. Валінкевич // Європейський вектор економічного розвитку. – 2012. – №1 (12). – С. 22−29.
2. Лібанова Е.М. Лібералізм та модернізація [за матеріалами круглого столу] / Е.М. Лібанова // Економіка України. – 2011. – №8 (597). – С. 4−25.
3. Білорус О. Політична економія глобалізму і проблеми структурної модернізації національної економіки. Дослідження міжнародної економіки / Білорус О. // Збірник наукових праць. Вип. 2. – К. – 2004. – С. 3–26.
4. Бужимська К.О. Принципи державної політики в сфері модернізації економіки /К.О. Бужимська // Вісник Житомирського державного технічного університету "Економічні науки". – Житомир. − 2010. – 7 № 94 (5). – С. 220–223.

6. Бандур С.І. Модернізація економіки як чинник трансформації структури зайнятості населення / С.І. Бандур // Ринок праці та зайнятість населення. – К.− 2011. – № 2 – С. 3–6.
7. Луків О.М. Структурна модернізація промисловості: пріоритети та напрями реалізації / О.М. Луків // Управління розвитком: збірник наукових робіт Харківського національного економічного університету – Харків: ХНЕУ. – 2011. – № 4. – С. 162–164.
8. Качала Т.М. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови національної соціально−економічної системи / Качала Т.М. // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – Луцьк. – 2011. – № 2– С. 4–13.
9. Софієнко А.В. Конкурентоспроможність підприємства як складова модернізації економічного розвитку / Софієнко А.В. // Економічні інновації. – Вип. Інститут проблем ринку та економіко−екологічних досліджень НАН України. – Одеса. м 2011. – № 45. – С. 226–231.
10. Валінкевич Н.В. Упровадження економічної модернізації на підприємствах харчової промисловості як передумова їх ефективного розвитку / Валінкевич Н.В. // Економічний вісник Донбасу (Науковий журнал). –Донецьк. – 2011. – №1 (23) – С. 144−147.
11. Бужимська К.О. Деякі складові теоретико−методологічної бази інноваційно−технологічної модернізації / К.О. Бужимська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Житомир. – 2011. – С. 113−119.
12. Лібанова Е.М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів / Е.М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – №1 (17) – 2012р. – С. 24−38.
13. Сироткин В.Б. Проблемы модернизации: конкурентный экономический порядок: монография / В.Б. Сироткин. – Санкт-Петербург: ГУАП – 2007. – 158 с.
14. Іванова Н.В. Інфраструктурний розвиток регіону в контексті модернізаційної парадигми / Н.В. Іванова // Вісник національного університету «Львівська політехніка» – 2012 – №722 – С. 81−87.
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.ukrstat.gov.ua.
16. Ячменьова В.М. Ідентифікація стійкості діяльності промислових підприємств [монографія] / В.М. Ячменьова. – Сімферополь: ДОЛЯ. – 2007. – 384с.

Стаття надійшла до редакції 06.03.2013